

Vergaderjaar 2019–2020

26 488

Behoeftestelling vervanging F-16

Nr. 452

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 oktober 2019

In deze brief informeer ik u over mijn besluit over te gaan tot de aanschaf van negen additionele F-35 jachtvliegtuigen bovenop de reeds bestelde 37 vliegtuigen in het kader van het project Verwerving F-35. Over deze behoefte bent u geïnformeerd in de defensiebegroting (Kamerstuk 35 300 X, nr. 2) en de twintigste voortgangsrapportage project Verwerving F-35 (Kamerstuk 26 488, nr. 451) die beiden op 17 september jl. aan uw Kamer zijn aangeboden.

Met de negen additionele F-35 vliegtuigen die voortkomen uit de gelden die beschikbaar zijn gesteld voor het Nationaal Plan bij de Voorjaarsnota wordt de basis gelegd voor een derde F-35 squadron. De aanschaf van negen F-35 vliegtuigen draagt bij aan de versterking van de Nederlandse krijgsmacht, zodat Defensie nog beter in staat is de grondwettelijke taken uit te voeren. De huidige inzetdoelstelling betreft 24 uur per dag, zeven dagen per week het Nederlandse luchtruim bewaken en tegelijkertijd met vier toestellen eenmalig of langdurig één missie uitvoeren. Door negen additionele vliegtuigen inclusief personeel aan het vliegtuigenbestand toe te voegen gaat de personeelsbelasting voor een langdurige missie substantieel omlaag. Tevens wordt het aantal inzeturen verdeeld over een groter aantal vliegtuigen waardoor de vliegenrebelasting per vliegtuig als gevolg van inzet lager wordt. Dit heeft een positief effect op het voortzettingsvermogen van de F-35. Ook verbeteren we de inzetbaarheid, zodat we indien nodig sneller aanwezig kunnen zijn bij (potentiele) conflicten. Evenals bij de verwerving van de 37 reeds bestelde jachtvliegtuigen is bij de verwerving van de extra negen vliegtuigen de aanschaf van additionele, initieel benodigde reservedelen, trainingsmiddelen zoals simulatoren, informatievoorzieningssystemen, speciale gereedschappen, meet- en testapparatuur en vliegtuig gebonden apparatuur inbegrepen. Daarnaast is bij de verwerving van de extra negen vliegtuigen infrastructuur benodigd, waaronder deels nieuwbouw en deels aanpassingen van bestaande infrastructuur. Tevens dient er beschikking te zijn over mobiele infrastructuur t.b.v. uitzendingen en oefeningen.

Investerings

Uitgangspunt van de raming voor de investeringskosten is dat wordt aangesloten op de huidige bestelreeks van de reeds bestelde 37 vliegtuigen. Daarbij is gebruik gemaakt van de meest actuele ramingen voor de kosten van het vliegtuig en de te hanteren plandollarkoers van het Centraal Planbureau. De basisraming voor de benodigde investeringen is € 1.016 miljoen en past volledig binnen het budget dat voor het Nationaal Plan beschikbaar is gesteld bij de Voorjaarsnota. Daarnaast resteert een bedrag van € 143 miljoen, dat wordt ingezet als risicoreservering. De investeringsreeks van deze additionele behoefte wordt in de commercieel vertrouwelijke bijlage van deze brief weergegeven¹. Het investeringsbudget voor de aanvullende negen F-35 vliegtuigen wordt aan het huidige projectbudget voor Verwerving F-35 toegevoegd.

Exploitatie

De raming voor de exploitatiekosten is een proportionele groei van alle posten zoals nu ook onder de exploitatie van de 37 F-35 vliegtuigen zijn opgenomen. In de exploitatiekosten van de extra negen vliegtuigen zijn naast voor de hand liggende kosten als personeel, brandstof, onderhoud, verbruik oefenmunitie en zelfbeschermingsmiddelen, ook kosten voor onder andere instandhouding, infrastructuur, ICT-ondersteuning en overige ondersteuningskosten opgenomen. Tevens is rekening gehouden met een toename van het aandeel in de programmakosten en doorontwikkelingskosten als gevolg van de groei van de Nederlandse vloot van 37 naar 46 vliegtuigen. De basisraming voor de exploitatie van negen extra vliegtuigen is voor 2023 € 43 miljoen, voor 2024 € 93 miljoen en vanaf 2025 € 97 miljoen per jaar. Deze oplopende reeks is het gevolg van een stapsgewijze groei van het aantal F-35 vliegtuigen. De basisraming past binnen het beschikbare budget dat voor het Nationaal Plan beschikbaar is gesteld bij de Voorjaarsnota. Het budget zal worden toegevoegd aan het exploitatiebudget voor de 37 vliegtuigen. De kostenramingen van de negen additionele vliegtuigen en aanvullende middelen die Defensie aanschaf worden toegelicht in de commercieel vertrouwelijke bijlage.

Risico's

De bestelling van de negen extra vliegtuigen zal uiterlijk eind 2019 bij het Joint Program Office (JPO) worden bevestigd. Idealiter sluit Defensie voor de bestelling van additionele vliegtuigen t.b.v. een optimale transitie aan bij de productieserie van de laatste drie (LOT 15) van de reeds bestelde 37 vliegtuigen. Daar het uitgangspunt van Defensie is dat deze additionele vliegtuigen tot de meest recente configuratiestandaard behoren, is het mogelijk dat de negen vliegtuigen pas 6–12 maanden later worden afgenomen als blijkt dat deze configuratiestandaard later in productie wordt genomen (LOT 16 en/of LOT 17).

Vooruitblik

Het is mijn voornemen uiterlijk eind dit jaar de bestelling van de additionele toestellen bij het F-35 Joint Program Office (JPO) te bevestigen zodat aangesloten kan worden bij de huidige bestelling van 37 vliegtuigen. Vanwege de noodzaak van een tijdsige bestelling bij het JPO door Nederland, verzoek ik uw Kamer hiermee rekening te houden bij het tijdstip van de behandeling van deze brief.

---

¹ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Over de voortgang van de in totaal 46 Nederlandse F-35 jachtvliegtuigen binnen het project Verwerving F-35 wordt uw Kamer geïnformeerd conform de uitgangspuntennotitie groot project Verwerving F-35 zoals vastgelegd in de procedurevergadering van maart 2018.

De kostenramingen van de additionele negen toestellen die Defensie aanschaft, zijn commercieel vertrouwelijk en worden toegelicht in een afzonderlijke brief die u gelijktijdig met deze brief ontvangt². In de commercieel vertrouwelijke bijlage wordt tevens ingegaan op de thans bekende financiële consequenties voor Nederland als gevolg van de schorsing van partnerland Turkije in het F-35 programma.

De Staatssecretaris van Defensie,
B. Visser

---

² Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer